

ppłk rez. SG Jan Woś

Wiceprezes Zarządu Głównego

Związku Emerytów i Rencistów Straży Granicznej

Prezes Zarządu Oddziałowego ZEiR w Słubicach

W HOŁDZIE ŻOŁNIERZOM WOJSK OCHRONY POGRANICZA I FUNKCJONARIUSZOM STRAŻY GRANICZNEJ

Pod honorowym patronatem Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej płk SG Michała Koguta, jednego z organizatorów uroczystych obchodów Dnia Weterana Służby Granicznej oraz Święta Związku Emerytów i Rencistów Straży Granicznej w Słubicach, 24 września 2011 roku odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą pamięci żołnierzy Wojsk Ochrony Pogranicza i funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Współorganizatorami słubickich uroczystości były władze miasta i powiatu Słubic, Zarząd Oddziałowy Związku Emerytów i Rencistów Straży Granicznej w Słubicach oraz Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Funkcjonariuszy Straży Granicznej.

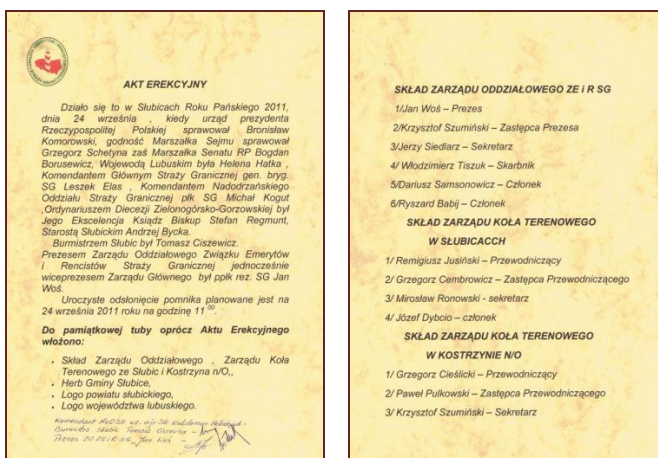
W uroczystościach uczestniczyło wielu znamienitych gości, wśród których obecni byli: Tomasz Ciszewicz – Burmistrz Słubic, mjr SG Waldemar Hołodniuk – Zastępca Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej, Bogusław Wontor – Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, gen. dyw. w stan. spocz. Adam Rębacz – Prezydent Federacji Stowarzyszeń Służb Mundurowych, gen. bryg. SG w st. spocz. Szymon Wieczorek – były Komendant Lubuskiego Oddziału Straży Granicznej,

Andrzej Skaluba – Burmistrz Rzepina, Jerzy Kowalewski – były Dyrektor Izby Celnej w Rzepinie wraz z towarzyszącą delegacją, ppłk SG Krzysztof Czak – Komendant Placówki Straży Granicznej w Świecku oraz prezesi organizacji służb mundurowych i delegacje. W uroczystościach licznie uczestniczyli byli żołnierze Wojsk Ochrony Pogranicza i funkcjonariusze Straży Granicznej, weterani służb granicznych, czynni funkcjonariusze Straży Granicznej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji współpracujących ze Związkiem Emerytów i Rencistów Straży Granicznej oraz mieszkańcy regionu. Miłym akcentem była również licznie zgromadzona młodzież ze słubickich szkół, dla której spotkanie z weteranami i udział w uroczystościach były żywą lekcją historii.

W trakcie uroczystości mjr SG Włademar Hołodniuk – Zastępca Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej, Tomasz Ciszewicz – Burmistrz Słubic, ppłk rez. SG Jan Woś – Prezes Zarządu Oddziałowego Związku Emerytów i Rencistów Straży Granicznej w Słubi-

cach, gen. dyw. w stan. spocz. Adam Rębacz – Prezydent Federacji Stowarzyszeń Służb Mundurowych oraz ppłk w st. spocz. Wojciech Materka – najstarszy weteran służby granicznej, dokonali odsłonięcia tablicy pamiątkowej „W hołdzie żołnierzom Wojsk Ochrony Pogranicza i funkcjonariuszom Straży Granicznej”. Akt odsłonięcia poprzedziło złożenie aktu erekcyjnego przez delegację pod obeliskiem.

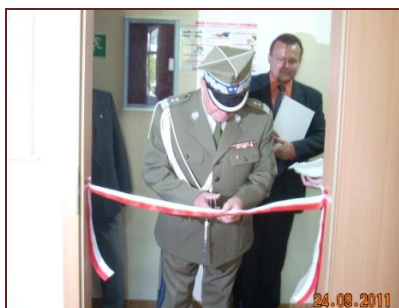

Uroczystości były również okazją do podziękowania za trud i wysiłek włożony na rzecz upamiętniania historii formacji granicznych. Z tej okazji gen. w st. spocz. Adam Rębacz wręczył medale XXX-lecia za zasługi dla Związku Żołnierzy Wojska Polskiego osobom, które w szczególny sposób wspierają działalność związkową i przyczyniły się do skutecznej realizacji tego przedsięwzięcia. Medalami uhonorowani zostali: Tadeusz Ciszewicz, Andrzej Byck, gen. bryg. SG w st. spocz. Szymon Wieczorek, płk SG Michał Kogut, ppłk SG rez. Jan Woś oraz kpt. w st. spocz. Włodzimierz Tiszuk. Złożenie kwiatów pod tablicą pamiątkową przez liczne delegacje i mieszkańców miasta oraz koncert

w wykonaniu Ochotniczej Straży Pożarnej z Ośna Lubuskiego zakończyły uroczystości na Placu Bohaterów w Słubicach.

W ramach obchodów Dnia Weterana Służby Granicznej oraz Święta Związku Emerytów i Rencistów dokonano także uroczystego otwarcia nowego biura Zarządu Oddziałowego ZEiR SG w Słubicach. Obchodom towarzyszyły koncerty, prezentacje sprzętu Straży Granicznej i zaprzyjaźnionych służb resortu spraw wewnętrznych.

Historia wykonania kamienia pamiątkowego sięga 2000 roku, kiedy to 10 czerwca z okazji kolejnej rocznicy powstania Wojsk Ochrony Pogranicza przedstawiciele Koła Związku Żołnierzy Wojska Polskiego

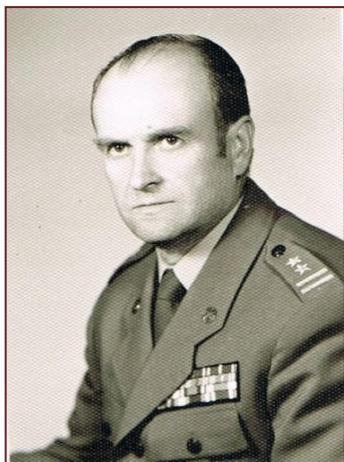
w Słubicach postawili słupek graniczny z tablicą, na której widniał napis „Chwała żołnierzom wojsk ochrony pogranicza”. Każdego roku, w dniu 10 czerwca na terenie Nadzoru Wodnego w Słubicach, bo właśnie tam znajduje się słupek, składane były kwiaty i tak też było w roku 2011. Jednak tym razem w uroczystości brali udział przedstawiciele Zarządu Oddziałowego Związku Emerytów i Rencistów SG w Słubicach i właśnie w taki sposób zrodził się pomysł, by przenieść słupek z zarośli w inne miejsce oraz wzbogacić w kamień z tablicą pamiątkową poświęconą nie tylko żołnierzom Wojsk Ochrony Pogranicza, lecz również funkcjonariuszom Straży Granicznej. Wtedy też zostały podjęte rozmowy z Burmistrzem Słubic. Pan Tomasz Ciszewicz inicjatywę przyjął z zadowoleniem, zaproponował zmianę lokalizacji obelisku na bardziej godne, wskazując Plac Bohaterów w centrum Słubic. Swój wybór Burmistrz Słubic uzasadnił olbrzymimi zasługami Wojsk Ochrony Pogranicza i Straży Granicznej dla miasta. Był to czas, kiedy nastąpił przełom w planowanym przedsięwzięciu. Przy wspólnym zaangażowaniu władz miasta, powiatu, kolegów emerytów i rencistów Straży Granicznej oraz funkcjonariuszy formacji zostało pomyślnie zrealizowane. Słupek graniczny w Nadzorze Wodnym w Słubicach po odnowieniu został przeniesiony w bardziej widoczne i dostępne miejsce.

Ten wyjątkowy dzień skłonił wielu uczestników i przybyłych gości do wspomnień i rozmyślań o przeszłości i przyszłości. Dzień weterana jest dniem, w którym współcześni Polacy oddają hołd obrońcom Ojczyzny, bohaterom czasów trudnych, dzięki odwadze i poświęceniu których żyjemy w wolnej Polsce. Oddajemy cześć tym, którzy zginęli na polach bitwy. Dzień Weterana Służb Granicznych ustanowiony jest na dzień 13 września, a jego geneza sięga 1945 roku, kiedy rozkazem Naczelnego Dowódcy Wojska Polskiego Nr 0245 z dnia 13 września 1945 roku

utworzono Wojska Ochrony Pogranicza, rozstrzygając tym samym problem ochrony granicy przez jednostki liniowe.

Do głównych zadań należących do żołnierzy Wojsk Ochrony Pogranicza było zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie przestępczości granicznej, zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w pasie granicznym, nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących obrony granicy państwowej. Wojska Ochrony Pogranicza zorganizowane były według struktur wojskowych. Podczas swojej 46-letniej historii istnienia Wojska Ochrony Pogranicza wielokrotnie zmieniały podległość strukturalno-służbową, przechodząc z podległości MON do MSW i odwrotnie, by w końcowej fazie swojego istnienia (od 1972 roku) pozostawać w podległości MSW, ale jako formacja wojskowa. Żołnierzy WOP obowiązywały te same regulaminy i przepisy zbiorcze, co pozostałych żołnierzy SZ PRL. Resort MON odpowiadał za uzupełnienie jednostek WOP oraz administrację rezerw osobowych i środków transportu. Kształceniem kadry zajmowało się Centrum Szkolenia Wojsk Ochrony Pogranicza w Kętrzynie. To właśnie w Kętrzynie swoją służbę rozpoczął najstarszy obecnie weteran służby granicznej ppłk w st. spocz. Wojciech Materka.

Pan ppłk w st. spocz. Wojciech Materka (ur. 24.03.1932 roku) zdał egzaminy i został przyjęty do Centrum Szkolenia Wojsk Ochrony Pogranicza w Kętrzynie w 1952 roku. Oficer uhonorowany Krzyżem Komandorskim Odrodzenia Polski, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi oraz wieloma Medalami Wojsk Ochrony Pogranicza i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Szkołę w Kętrzynie ukończył w 1954 roku, uzyskując stopień podporucznika, po czym został skierowany do pełnienia służby w Chełmskiej Brygadzie WOP na stanowisku dowódcy plutonu batalionu odwodowego. Po wyszkoleniu młodego rocznika żołnierzy w kwietniu 1955 roku został wyznaczony na stanowisko dowódcy strażnicy WOP w Dołhobrodach batalion Włodawa, którą dowodził do maja 1956 roku. Od tego roku rozpoczęły się redukcje w armii polskiej, w tym również w Wojskach Ochrony Pogranicza. Z tego też powodu utworzono w brygadzie batalion górniczy z żołnierzami i kadrami zawodową, który w czerwcu został skierowany do pracy w kopalni Korpusu Górniczego Nowy Bytom III. W połowie grudnia batalion górniczy WOP został rozwiązany. Żołnierzy zwolniono do rezerwy, a kadrami zawodową skierowano do poszczególnych brygad. W latach 1956-1963 Woj-

ciech Materka dowodził pięcioma strażnicami w batalionie Gubin i Słubice, między innymi strażnicą: Żytowań, Pławidło, Gubin, Odra, a jedną strażnicę przyjmował i zdawał dwukrotnie. W roku 1962 ukończył KDOP przy Akademii Sztabu Generalnego w Rembertowie. W 1976 roku Wojciech Materka został przeniesiony z batalionu WOP Słubice do Lubuskiej Brygady WOP. W kwietniu 1981 roku został szefem sztabu batalionu WOP w Słubicach, którymi kierował do połowy 1988 roku, skąd w tym samym roku został przeniesiony do rezerwy.

Woś Jan; W hołdzie żołnierzom Wojsk Ochrony Pogranicza i funkcjonariuszom Straży Granicznej, w: *Problemy Ochrony Granic*. Biuletyn nr 5 (2012), s. 193 - 199.